

Біоенергетика

UABIO

огляд
законодавчих
змін першої
половини
2026 року

Ми робимо
енергію зеленою

uabio.org info@uabio.org

2026

З початку 2026 року в Україні формується правове регулювання для сектору біоенергетики, що охоплює три рівні: стратегічний (зокрема, Програма розвитку біометану), ринковий (продовження «зелених» аукціонів, зміни для тарифів на теплову енергію з біомаси) та регуляторно-контрольний (обов'язкова частка біокомпонентів у пальному з механізмом відповідальності).

Паралельно у Верховній Раді опрацьовуються системні законопроекти — насамперед щодо імплементації REDII/REDIII та податкових стимулів для виробників енергії з біопалива, — прийняття яких вплине на правовий режим галузі. Нижче — огляд ключових актів і законопроектів, їхнього змісту та практичних наслідків.

Біометан: стратегія, реєстр та експорт

Постановою КМУ від 22.04.2026 № 514 (чинна з 28.04.2026) затверджено **Програму розвитку виробництва біометану на період до 2035 року та операційний план заходів з її виконання** — перший комплексний стратегічний документ держави в цій сфері (zakon.rada.gov.ua/514-2026-n). Програма розрахована на 2026–2035 роки; одним із головних виконавців визначено Міністерство енергетики.

Цільові показники виробництва — 1 млрд куб. м біометану на рік до 2030 року з нарощуванням до 2,1 млрд куб. м на рік до 2035 року. На першому етапі передбачено запуск восьми біометанових заводів і формування інституційної основи галузі. Серед ключових заходів — будівництво нових заводів, модернізація наявних біогазових установок, формування інвестиційних стимулів для бізнесу та дерегуляція підключення виробників біометану до газотранспортної і газорозподільних мереж.

Окремий напрям — дорожня карта виходу на експорт до ЄС. Уже у 2026 році заплановано отримати доступ до бази даних ЄС щодо відновлюваних видів палива (Union Database), ініціювати укладення з ЄС договору про взаємне визнання гарантій походження біометану та затвердити правила визначення якості газу. Стратегічна мета — зменшити залежність від природного газу, посилити енергетичну стійкість і зробити Україну великим виробником та експортером біометану до ЄС.

Серед заходів першого етапу Програми — затвердження Правил визначення якості природного газу, які зараз перебувають у процесі прийняття. Для біометану вони встановлять мінімальне значення вищої теплоти згоряння 9,53 кВт•год/м³ (за стандартних умов: 25 °C/20 °C, тиск 1,01325 бар), і для газотранспортної, і для газорозподільної систем.

Паралельно триває розробка змін до Кодексу газотранспортної системи та Кодексу газорозподільних систем, покликаних інтегрувати український ринок біометану з Базою даних ЄС — системою, що забезпечує прозорість, простежуваність і запобігання подвійному обліку відновлюваних газів у ЄС. Крім того, продовжується робота над визнанням українських гарантій походження біометану в ЄС.

Важливо враховувати: програма **рамкова** — кожен її захід (тарифи, пільги на підключення до ГТС) потребує окремого підзаконного акта.

У лютому 2026 року Держенергоефективності запустило Реєстр біометану — державну цифрову систему обліку, верифікації та підтвердження походження біометану; наразі реєстр працює в тестовому режимі. За його логікою, після внесення даних про обсяг біометану, поданий до мережі, та їх звірки з даними оператора ГТС/ГРМ виробник безоплатно отримує гарантію походження — документ, що підтверджує виробництво біометану з біомаси.

Ринок електроенергії з ВДЕ: «зелені» аукціони та підтримка

Текст Закону:
[zakon.rada.gov.ua/
laws/show/4777-20](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4777-20).

10 лютого 2026 року Верховна Рада прийняла Закон України № 4777-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функціонування енергетичних ринків, конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії та посилення енергетичної стійкості» (далі — Закон № 4777-IX), підписаний Президентом і чинний з 11 березня 2026 року. Це найбільш масштабний акт за півріччя для всього сектору ВДЕ.

Продовження аукціонів і нова модель підтримки

Строк проведення «зелених» аукціонів продовжено до 31 грудня 2034 року — для виробників електроенергії з біомаси та біогазу це означає гарантований горизонт підтримки на 8+ років. Закон **скасовує двосторонній механізм ринкової премії**: виробник більше не зобов'язаний сплачувати Гарантованому покупцю різницю, якщо ринкова ціна перевищує аукціонну. Якщо ж ринкова ціна падає нижче аукціонної, премію виробнику доплачують. Таким чином, прибуток за сприятливих цін залишається виробнику, що може покращити економіку аукціонних проектів.

У структурі річної квоти підтримки для **«інших видів ВДЕ»** (до яких, зокрема, належать біомаса та біогаз) закріплено окрему частку — **не менше 5%**. Це гарантує біоенергетиці окреме місце в розподілі підтримки, хоча частка й невелика.

Окремо для виробників електроенергії з біомаси та біогазу розширено пільговий режим «прямої лінії». Відповідні зміни внесено до статті 25 (частини п'ята і шоста) Закону «Про ринок електричної енергії», які Закон № 4777-IX виклав у новій редакції. За загальним правилом внутрішні мережі, що з'єднують генеруючий об'єкт виробника з ВДЕ з його ж електроустановками власного

споживання (частина п'ята) або з електроустановками пов'язаних осіб (частина шоста), не вважаються «прямою лінією» — а отже, не потребують погодження Регулятора та ліцензії на постачання — лише якщо ці об'єкти розташовані на одній земельній ділянці або на ділянках зі спільними межами. Для біомаси та біогазу цю вимогу суміжності пом'якшено: режим зберігається, навіть якщо ділянки відмежовані одна від одної ділянками пов'язаних осіб або лінійними спорудами — залізницею, автомобільними чи іншими дорогами, трубопроводами, лініями електронних комунікацій або лініями електропередачі.

Слід враховувати, що це два різні режими з різними умовами: для пов'язаних осіб (частина шоста) додатково вимагаються окремий комерційний облік, заборона одночасного живлення від генерації виробника і від мережі оператора, а також відсутність власних генеруючих установок на об'єктах пов'язаних осіб.

Cable pooling та приєднання до мереж

Cable pooling — це використання однієї точки приєднання до мережі кількома об'єктами. Раніше так можна було поєднувати лише генеруючі установки; тепер механізм розширено: в одній точці приєднання дозволено одночасно мати генерацію, установку зберігання енергії (BESS) і споживання. Завдяки цьому виробник може додати накопичувач або власне споживання, не оформлюючи окреме приєднання.

Запроваджено також **гнучке приєднання** — підключення з тимчасовим обмеженням дозволеної потужності у періоди недостатньої пропускної спроможності мережі. Це дешевша альтернатива повній реконструкції мережі: об'єкт під'єднується швидше, погоджуючись на тимчасові обмеження видачі потужності замість того, щоб оплачувати дороге підсилення мережі. Для біоенергетичних об'єктів обидва механізми спрощують добудову потужностей та інтеграцію накопичувачів.

Гарантії походження та воєнний режим

Закон удосконалює систему **гарантій походження** електроенергії з ВДЕ: НКРЕКП визнає на умовах взаємності гарантії походження, видані державами — членами ЄС та Договірними Сторонами Енергетичного Співтовариства, а також іншими державами — за умови, що гарантії, видані такою державою, визнаються ЄС або Енергетичним Співтовариством. Крім того, НКРЕКП отримує право вносити зміни до «протоколу домену України» для набуття Україною повноправного членства в Асоціації органів-емітентів (AIB). Це правова передумова визнання української «зеленої» електроенергії на ринку ЄС.

Окремий блок урегулює розрахунки за об'єктами ВДЕ на тимчасово окупованих територіях. Протягом 30 днів із дня набрання чинності Законом створюється Спеціальна комісія (представники НКРЕКП, СБУ, Міненерго, Мінреінтеграції, ОСП та ОСР), яка затверджує перелік таких об'єктів із датами припинення та відновлення відпуску електроенергії в контрольовану частину ОЕС України; на його основі ОСП формує відповідний реєстр. За періоди, коли відпуск електроенергії в контрольовану частину ОЕС не здійснювався, виробники зобов'язані повернути Гарантованому покупцю кошти, сплачені за ці періоди.

Тарифи на теплову енергію з альтернативних джерел (зміни до статті 20 Закону «Про теплопостачання»)

Закон № 4777-IX виклав у новій редакції частини четверту, п'яту і дванадцятую статті 20 Закону «Про теплопостачання», суттєво змінивши порядок тарифоутворення для виробників теплової енергії на установках з використанням альтернативних джерел (включно з теплоелектроцентралями, теплоелектростанціями та когенераційними установками) — для потреб бюджетних установ і населення. Замість прямого регулювання виробник отримав право вибору тарифної моделі.

За першою моделлю тариф на теплову енергію встановлюється на рівні 100% чинного для цього суб'єкта господарювання тарифу на теплову енергію, вироблену з природного газу, для відповідної категорії споживачів; а якщо такого тарифу для нього немає — на рівні середньозваженого «газового» тарифу для цієї категорії. За другою, на вибір самого виробника, тариф визначається за порядками (методиками), затвердженими Кабінетом Міністрів України або НКРЕКП, тобто на рівні економічно обґрунтованих витрат. Аналогічна подвійна логіка діє й для

тарифу на власне виробництво теплової енергії (частина п'ята): він обраховується як різниця між середньозваженим тарифом на теплову енергію та тарифами на її транспортування й постачання (взятыми на «газовому» рівні), або — за вибором виробника — за методиками КМУ/НКРЕКП.

Окремо збережено важливий процедурний запобіжник — механізм «мовчазної згоди»: якщо уповноважений орган протягом 30 календарних днів із дня надходження заяви не встановлює тариф (розрахований за частинами четвертою та/або п'ятою чи за відповідними методиками) і не надає вмотивованої відмови, вважається, що суб'єкту господарювання встановлено тариф у розмірі, який він розрахував і подав у заяві. Підтвердженням подання є копія заяви (опису документів) з відміткою про дату надходження. Ця норма знімає ризик блокування тарифу через бездіяльність органу, що встановлює тариф, й захищає грошовий потік та інвестиційну модель виробника.

Виробникам тепла з біомаси варто заздалегідь прорахувати обидва сценарії (прив'язка до газового тарифу проти розрахунку за методикою) й обрати вигідніший для конкретного об'єкта, а також активно використовувати 30-денний механізм, обов'язково фіксуючи дату подання заяви та зберігаючи копію з відміткою.

Рідке біопаливо: обов'язкова частка та контроль

Закон № 4777-IX переглянув обов'язкову частку біокомпонентів: з **1 липня 2026** року загальний вміст біоетанолу в бензині (крім бензинів з октановим числом 98 і вище та поставок для Міноборони і Держрезерву) має становити понад 7% об'ємних за умови, що масова частка кисню не перевищує 3,7%. Ця вимога розвиває норму базового **Закону № 3769-IX** (від 04.06.2024), який встановив мінімальну частку біокомпонентів у бензинах не менше 5% з 1 травня 2025 року та імплементував критерії сталості для рідкого біопалива й біогазу для транспорту (zakon.rada.gov.ua/laws/show/3769-20).

Механізм відповідальності

Наказом Міністерства економіки від 03.03.2026 № 3644 (zareestrovano в Мін'юсті 16.03.2026 за № 344/45738; чинний з 31.03.2026) затверджено форму протоколу про правопорушення за недотримання обов'язкової частки біокомпонентів (стаття 14 Закону «Про альтернативні види палива», частина перша та пункт 1 частини другої).

Відповідальність за статтею 14 розмежовано за двома різними складами і двома різними органами. Справи про недотримання обов'язкової частки вмісту біокомпонентів розглядає та накладає стягнення природоохоронний орган державного нагляду (Держекоінспекція): для роздрібної торгівлі — штраф 7 прожиткових мінімумів для працездатних осіб за кожні 1000 л одержаної для реалізації партії бензинів (23 296 грн за кожні 1000 л за ставкою 2026 року); для

оптової торгівлі за недотримання вимог щодо відпуску — 6 прожиткових мінімумів за кожні 1000 л відпущеної партії (19 968 грн за кожні 1000 л). Підставою для розгляду справи є протокол, що складається на основі акта перевірки.

Окремий склад правопорушення — порушення звітності виробниками, імпортерами та суб'єктами оптової торгівлі паливом. За несвоєчасне подання Держенергоефективності інформації про вміст біокомпонентів із простроченням до семи днів накладається штраф 75 прожиткових мінімумів для працездатних осіб (249 600 грн), а за прострочення понад сім днів або неподання інформації — 110 прожиткових мінімумів (366 080 грн). Справи за цим складом розглядає та стягнення накладає саме Держенергоефективності — на відміну від порушень щодо вмісту частки, які розглядає Держекоінспекція. Штраф за будь-яке з порушень статті 14 може бути накладено протягом шести місяців з дня виявлення порушення, але не пізніше одного року з дня його вчинення.

Реальне правозастосування починається з 1 липня 2026 року: штрафи додатково відтерміновано Законом № 4777-IX з 1 січня на 1 липня 2026 року.

Таким чином, ринок рідкого біопалива отримує гарантований попит. АЗС та оптовим трейдерам до 1 липня 2026 року варто підготувати документи, що підтверджують склад пального (лабораторні висновки, паспорти якості), і налагодити вчасну звітність до Держенергоефективності.

Законопроекти в процесі розгляду

Кілька системних ініціатив наразі опрацьовуються у Верховній Раді й можуть бути ухвалені найближчим часом.

№ 14271

Імплементація RED II / RED III

Законопроект № 14271 «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері відновлюваних джерел енергії» (ініціатор — Кабінет Міністрів; головний комітет — з питань енергетики) зареєстровано 03.12.2025 та **прийнято за основу (перше читання) 29 квітня 2026 року**; готується до другого читання (itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/59237).

Це найсистемніший акт для галузі: він уніфікує визначення з RED II/III («біомаса», «тверде біопаливо», «біогаз», «біорідина»), вводить **обов'язкові критерії сталості та скорочення викидів** для електроенергії й тепла з біогазу та твердої біомаси, а також запроваджує зони прискореного розвитку ВДЕ (Go-to Areas).

БАУ опрацьовувала доопрацьовану комітетом редакцію (від 23.04.2026) і листом № 742 від 06.05.2026 (на ім'я голови Комітету ВРУ з питань енергетики А. Геруса та заступників міністрів економіки й енергетики) подала пропозиції до другого читання. Ключові з них:

1 привести термінологію у точну відповідність до RED II/III та Імплементаційного регламенту (ЄС) 2022/996: виключити дублюючий термін «біологічні види палива»; уточнити, що «добровільна схема сертифікації»

підтверджує відповідність суб'єктів господарювання, а не лише сировини чи палива; розрізнити три види незалежного аудиту — сертифікаційний, наглядовий і з повторної сертифікації; поширити регулювання й на відновлювані палива небіологічного походження (RFNBO);

2 додати визначення «нехарчовий целюлозний матеріал» — критичне для виробництва біометану з покривних культур;

3 обмежити обов'язок підтверджувати критерії сталості лише визначеними цілями та порядком, встановленим КМУ (інакше навантаження ляже на всіх суб'єктів незалежно від обсягів та цілей), а облік за добровільною схемою застосовувати тільки до сертифікованих учасників ланцюга постачання;

4 замінити бланкетну норму: у законі закріпити загальні положення щодо критеріїв сталості, а їх показники затверджувати постановою КМУ; декларативне «підвищення використання» ВДЕ на транспорті — замінити вимірюваним цільовим показником, прив'язаним до Національного плану з енергетики та клімату;

5 включити виробників біометану, що приєднуються до ГТС/ГРМ, до нової дозвільної системи «проекту відновлюваної енергетики» (Розділ III-1 Закону «Про альтернативні джерела енергії»), з якої їх наразі фактично виключено.

№ 13395

Скасування вивізного мита на біометан

Законопроект № 13395 пропонує скасувати 35% вивізне мито на біометан, виокремивши його під окремим кодом УКТ ЗЕД 2711 29 00 00 (itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56610). Це усуне фінансовий бар'єр для експорту й зробить український біометан конкурентним на ринках держав, що не входять до ЄС та Енергетичного Співтовариства.

№ 9597

№ 9596

Нульовий екоподаток на CO₂

Законопроект № 9597 (<https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/42484>) створює реєстр установок, що використовують біопаливо як єдиний вид палива: включені до реєстру установки отримують ставку 0 грн екологічного податку за викиди CO₂. **Законопроект № 9596** (<https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/42483>) — безпосередньо встановлює нульову ставку екоподатку для біопаливних установок. Прийняття цих актів суттєво покращить рентабельність котелень, ТЕЦ та когенерації на 100% біопаливі і стимулюватиме перехід із газу на біомасу. До прийняття повна ставка екоподатку зберігається.

Євроінтеграційна рамка

Постановою КМУ від 01.04.2026 № 438 (чинна з 04.04.2026) затверджено Національну програму адаптації законодавства України до права ЄС (acquis ЄС) — комплексний стратегічний документ, що систематизує результати скринінгу в загальнонаціональний план гармонізації. Програму вибудовано за переговорними кластерами (6 кластерів, 31 розділ), вона інтегрує плани виконання рекомендацій Європейської Комісії та замінила попередній механізм виконання Угоди про асоціацію.

Біоенергетика належить до Кластера 4 «Зелений порядок денний та стале з'єднання», який охоплює енергетичний

розділ — зокрема директиви RED II (2018/2001) і RED III (2023/2413), вимоги до якості пального та критерії сталості. Саме ця рамка задає графік і логіку всіх профільних реформ, що вже відображені в цьому огляді: імплементацію RED через законопроект № 14271 (узгодження визначень, обов'язкові критерії сталості та скорочення викидів); розвиток ринку біометану (Програма № 514, інтеграція з Базою даних ЄС (Union Database), визнання гарантій походження); обов'язкову частку рідкого біопалива; а також звітування Секретаріату Енергетичного Співтовариства про частку відновлюваної енергії в секторах.

Висновки

У першому півріччі 2026 року сформовано базове нормативно-правове регулювання сектору біоенергетики. Чинними є Закон № 4777-IX (продовження «зелених» аукціонів до 31.12.2034, одностороння ринкова премія, режим «прямої лінії» та cable pooling, нова редакція частин четвертої, п'ятої і дванадцятої статті 20 Закону «Про теплопостачання»), постанова КМУ № 514 від 22.04.2026 (Програма розвитку виробництва біометану до 2035 року), наказ Мінекономіки № 3644 від 03.03.2026 (форма протоколу за недотримання обов'язкової частки біокомпонентів) та постанова КМУ № 438 від 01.04.2026 (Національна програма адаптації законодавства до acquis ЄС). Запроваджено та функціонує в тестовому режимі Реєстр біометану.

На розгляді Верховної Ради залишаються законопроекти № 14271 (імплементация RED II/RED III; прийнятий за основу 29.04.2026), № 13395 (скасування вивізного мита на біометан) та № 9596 і № 9597 (нульова ставка екологічного податку для біопаливних установок). На підзаконному рівні в процесі прийняття перебувають Правила визначення якості природного газу та зміни до Кодексу газотранспортної системи і Кодексу газорозподільних систем щодо інтеграції з Union Database; не ухвалено й частину актів на виконання Програми № 514.

Спільною ознакою зазначених актів є спрямованість на адаптацію законодавства до права ЄС у межах Кластера 4 «Зелений порядок денний». Імплементация директив RED II (2018/2001) та RED III (2023/2413) запроваджує обов'язкові критерії сталості та скорочення викидів парникових газів, підтвердження відповідності за визнаними добровільними схемами сертифікації та обмін даними через Union Database як умови обчислення внеску у цільові показники й доступу до відповідних ринків.

Для гравців сектору настають такі правові наслідки: набрання чинності обов'язковою часткою біокомпонентів та відповідальністю за її недотримання з 01.07.2026; необхідність документального підтвердження складу пального, та подання звітності; право вибору тарифної моделі для теплової енергії з альтернативних джерел із застосуванням механізму «мовчазної згоди». Остаточний зміст низки критеріїв сталості і визначень залишається відкритим до завершення другого читання законопроекту № 14271 та ухвалення відповідних підзаконних актів.

UABIO

Ми робимо
енергію зеленою!

вул. Марії Капніст, 2-А, оф. 116,
м. Київ, Україна, 03057,
info@uabio.org, www.uabio.org